

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

- 19 Bližší popis viz studii V. Měřičky, Stopadesáté výročí Dělového kříže, Numismatické listy XXII 1967, 158-165.
- 20 V. Nešpor, Průvodce po ústředním hřbitově v Olomouci, Olomouc 1929, 17.
- 21 B. Zlámal, Dějiny kostela sv. Mořice v Olomouci, Olomouc 1939, 19.
- 22 F. Doucha, Nálezy mincí v Olomouci a okolí, ČVSMO XLVIII 1935, 79. Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II, Praha 1957, 71, č. 3239.

Erste Funde von dem ehemaligen Mauric Friedhof in Olomouc /Bez. Olomouc/. Im Raume des Friedhofes bei der Kirche des hl. Mauric in Olomouc, der aufgrund von Hofdekreten aus dem Jahre 1784 aufgelöst wurde, kam es bei Terrainarbeiten am Ende des 19. Jahrhunderts zu einer Reihe von Funden devotionalen und numismatischen Charakters. Die Gegenstände, damals in den Sammlungen des historischen Museums deponiert und bisher allgemein unpubliziert, sind im Grunde die erste Kollektion, die dem Umkreis der umfangreichen archäologischen Grabung gehört, die im Jahre 1973 vom Kreiszentrum für Denkmalpflege und Naturschutz in Olomouc auf dem Bau eines Warenhauses eröffnet wurde.

ARCHEOLOGICKÝ PRŮZKUM STAVENIŠTĚ STÁTNÍ SPOŘITELNY V OLOMOUCI, I. ETAPA

/okr. Olomouc /

Pavel J. Michna, OSSPPOP Olomouc

Na jaře roku 1976 byla provedena demolice historicky nehodnotných domů v ulicích Barvířské /č. o. 6, 8, 10 /, Leninově /č. o. 24-26 /, včetně příslušného vnitrobloku náležejícího zadním trak-
tům domu ulice Riegrovy /č. o. 11, 13, 15, 17 /. Uvolněné parcely budou využity pro novostavbu Čes-
ké státní spořitelny, pob. Olomouc.

Zajištěním záchraného archeologického průzkumu bylo pověřeno Okresní středisko státní pa-
mátkové péče a ochrany přírody v Olomouci /oddělení historickoarcheologického průzkumu /.

Nejstarším objektem na zkoumané lokalitě je okrouhlý pravěký objekt, patrně kúlová jáma. Dal-
ším svědectvím pobytu člověka jsou až nálezy ze 13. století. Jedná se o prosté, 150 cm do země /pod
dnešní povrch / zahloubené zemnice obdélného půdorysu s délkou stran až 4 m. Jejich stěny zpevno-
valy svislé trámy v rozích a středech jednotlivých stran. Důležitou skutečností pro chronologii zem-
nic je, že v podstatě respektují současnou uliční síť i stavební čáru. Současně se vznikem zahloube-
ných obydlí byl povrch orniční vrstvy pokryt planýrkou zelenožlutého jílu, který se stal lůžkem pro
vrstvu ostrohranného štětu. Tuto úpravu třeba vysvětlit jako zpevnění terénu mezi zemnicemi
a v přílehlém okolí.

Do stejného časového horizontu patří i rozhraničení městišť mezi domy Riegrova č. o. 15 a 17,
tvořené plotem, z něhož se dodnes dochovaly stopy čtyř mocných kúlů. Na takto vymezeném dvorku
domu č. o. 17 byly zjištěny zbytky kotce pro vepře s mocnou vrstvou pevně udusané chlěvské mrvy
/lesní "hrabanky" /, promíšené žaludy. Místo bylo ohrazeno plůtkem do země zatlučených kolíků,
propletených proutím.

Nepříliš mladší jsou dvě bedněné odpadní jámy, přiléhající k parcelní hranici.

Zánik tohoto časového horizontu pravděpodobně souvisí s požárem roku 1398, kdy celé město
lehlo popelem do základů. Tehdy vznikla 20-60 cm mocná vrstva spáleniště, tvořená úlomky vypálené
mazanice s otisky kulatiny, prutů etc. Nezdá se však, že při této katastrofě zanikly zmíněné zemnice.
Patrně byly zasypány již dříve. Tento požár také přinesl zásadní změnu v zástavbě lokality.

Tehdy došlo k první kamenné zástavbě a jednotný charakter zdíva nasvědčuje tomu, že se tak
stalo zhruba ve stejnou dobu. Podle některých známek se zdá, že to byl počátek 15. století, kdy zde
byly budovány jednoduché a přízemní kamenné domky. Z hlediska technického je zajímavé, že domy by-
ly budovány "studňováním" základů. Ještě během 15. století došlo k rozšiřování domovních půdorysů.
Na dvorcích těchto domků byly zjištěny studny, jež zanikly v 16., zejména však v 17. a 18. století.
Poslední odpadní jámy zanikly patrně v polovině 18. století, kdy bylo město regulováno v souvislosti
se stavbou pevnosti.

Archäologische Untersuchung des Bauplatzes der Staat-
lichen Sparkasse in Olomouc, I. Etappe /Bez. Olomouc/. Im Jahre
1976 wurde die Demolierung einiger Häuser in der Barvířská, Leninova und Riegrova Gasse durch-
geführt, wo die Staatliche Sparkasse errichtet werden soll. Die Untersuchung brachte Überreste
eingetiefter Wohngruben, die das jetzige Strassennetz respektieren. Nach den Keramikfunden han-
delt es sich um Erdhütten aus dem 13. Jahrhundert. Aus dieser Zeit stammen auch Abfallfanggruben

mit Keramik. Die Parzellen waren bereits damals durch Zäune abgeteilt, von denen Teile erhalten blieben. Diese Verbauung wurde wahrscheinlich durch einen Brand zerstört; darauf folgte eine Steinverbauung - am ehestens zu Beginn des 15. Jahrhunderts.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM V OLOMOUCI - ŠKOLNÍ ULICI č. 2

/okr. Olomouc /

Josef Bláha, OSSPPOP Olomouc

Ve dvorním traktu domu č. 2 ve Školní ulici v Olomouci proběhl v měsíci červenci a srpnu r. 1976 záchranný výzkum a to v předstihu před chystanými terénními úpravami. Výzkum se omezil na dokumentaci a maximální vytěžení nálezů z více než 3 metry mocného souvrství. Na skalnatém podloží byly zjištěny útržky sídlištních vrstev, obsahující keramiku a zvířecí kosti z mladohradistního období /11. - 12. století/. Překvapivě mocná a na nálezy bohatá byla vrstva ze 13. století - z období po založení města. Mj. byly zachráněny části dřevěného nádobí, zlomky obuvi a další předměty z organických hmot. Vzácný byl nález drobných skleněných kroužků a nároží srubové stavby s podlahou, vyloženou plochými kameny. Do vrstvy 13. století pak byla zapuštěna fosnami roubená odpadní jáma z přelomu 13. a 14. století, obsahující celé nádoby a zlomky, vykazující jak domácí slovanské tradice, tak i keramiku kolonizační. Tato jáma byla v 16. století porušena další, tentokrát kamením obezděnou odpadní jámkou. Z množství nálezů je možno jmenovat italskou majoliku, kterou představuje drobná nádobka, dále pak zlomek porýnské kameniny.

Rettungsgrabung in Olomouc - Školní Gasse Nr. 2 / Bez. Olomouc /. Im Jahre 1976 verlief im Hoftrakt des Hauses Nr. 2 in der Školní Gasse in Olomouc eine Rettungsgrabung. Es wurden Funde aus einer mehr als 3 Meter mächtigen Schichtenfolge gewonnen. Es wurden Abrisse von Siedlungsschichten aus dem 11. und 12. Jahrhundert festgestellt. Überraschend mächtig und fundreich war die Schicht aus dem Zeitabschnitt knapp nach der Entstehung der Stadt - also aus der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts. Ausser einer Menge von Funden aus organischen Stoffen fand man kleine gläserne Ringe und die Ecke eines Blockhauses. Eine Keramikmenge gewann man aus zwei Abfallgruben. Die erste war aus der Wende des 13. und 14. Jahrhunderts, die zweite dann aus dem 16. Jahrhundert. Von Funden kann italische Majolika und das Bruchstück rheinländischen Steingutes genannt werden.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM V OLOMOUCI - NÁMĚSTÍ MÍRU č. 25

/okr. Olomouc /

Josef Bláha, OSSPPOP, Olomouc

V měsíci červenci r. 1976 proběhl v prostorách domu č. 25 na Náměstí Míru v Olomouci /dřívější Petrášův palác / zjišťovací výzkum. Sonda 1/76 byla položena uprostřed dvora. V hloubce 265 cm byla zjištěna pravěká kulturní vrstva /ornice?/, obsahující drobné úlomky keramiky, rámcově datované do doby bronzové. Přímo na této vrstvě spočívala poměrně dobře zachovalá spodní část lehké budovy z trámů - zřejmě hospodářského přístavku z období kolem poloviny 13. století. Nadložní požárovou vrstvou je možno datovat na přelom 13. a 14. století. Důležitý je poznatek, že v těchto místech nebylo zjištěno předlokační osídlení. Sonda 2/76 v prostoru přízemní chodby potvrdila shora uvedené pozorování. Nejstarší stavební fázi domu bylo možno datovat rámcově do 14. - 15. století.

V rámci stavebního průzkumu v 1. poschodí byl sledován zásyp kleneb pod podlahou chodby. Nalezeny byly zlomky režných, barevně i zeleně glazovaných reliéfně zdobených renesančních kachlů, na nichž byly znázorněny výjevy ze Starého i Nového zákona. Kachle je možno datovat do 2. poloviny 16. a na počátek 17. století.

Feststellungsgrabung in Olomouc - Náměstí Míru Nr. 25 / Bez. Olomouc /. Im Jahre 1976 verlief in den Räumen des Hauses Nr. 25 auf dem Friedensplatz - Náměstí Míru /ehemals Petráš - Palast / in Olomouc eine Feststellungsgrabung. Die erste Sonde inmitten des Hofes stiess in einer Tiefe von 265 cm auf eine prähistorische Kulturschicht /Ackerkrume? / aus der Bronzezeit. Auf dieser ruhte der gut erhaltene Unterteil eines leichten Gebäudes aus Balken - vermutlich von einem landwirtschaftlichen Anbau aus der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts. Die Brandschicht im Hangenden kann man in die Wende des 13. und 14. Jahrhunderts datieren. Die Vorlokationsbesiedlung konnte in diesem Raum nicht fest-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné